Komentar in karta: 2/31

SLA V130.01 ‘shramba’

Matej Šekli, Karmen Kenda-Jež

1. Gradivo

Gradivo večinoma prinaša odgovore za pomena ‘prostor za shranjevanje živil’, knj. *shrámba* (*â*), in ‘prostor za shranjevanje žita’, knj. *kášča* (*á*), ki sta tudi predstavljena na karti. Odgovori s pomenoma ‘shramba za krompir’ in ‘shramba za vino’ so upoštevani v gradivu in na karti za V157.01 ‘kleť. Leksemi so le redkokdaj opremljeni s pojasnili o tem, ali se poimenovanje nanaša na prostor v hiši ali na samostojno (gospodarsko) poslopje (npr. za T213 *kašča* ‘na gruntu posebna stavba’), prav tako so redki podatki o legi prostora v hiši (v pritličju, v kleti, na podstrešju, ob kuhinji).

Ker je bilo vprašanje v prvotni Ramovševi vprašalnici dvodelno (V130 shramba – izba), zapisi v zvezkih in na listkih pa pretežno brez pomenskih razlag, je bilo včasih težko ločiti odgovore za posamezni pomen, pri čemer je bilo zadnje vprašanje pri večini izpraševalcev razumljeno kot obstojsko. Le izjemoma je bilo mogoče lekseme opredeliti ob primerjavi z narečnimi slovarji, npr. v T009 *ćímnata* : *štíbl̥* (Košir 2013: ‘shramba’ : ‘sobica v podstrešju’). Nekateri prostori niso bili namenjeni samo shranjevanju živil, ampak so bila v njih tudi ležišča, npr. v T029 *hram* (»u̯ xràːm pa so včasih ležali«), T234 *kamra* (»soba za dekleta in shramba«) in T363 *kamra* (»soba zraven kuhinje za spanje in shrambo«).

V gradivu večkrat nastopa isti odgovor za pomena ‘shramba za živila’ in ‘kleť. Ob predpostavki, da so tudi živila za sprotno porabo hranili v kleti, je treba upoštevati tudi možnost večpomenskosti takih poimenovanj, prim. T154 *ćîe̯udər* (lahko spodaj ali zgoraj), Čujec Stres 2014: *klet* 1. ‘soba pri kuhinji za shranjevanje živil’ 2. ‘soba pod hišo za shranjevanje krompirja’.

V času zapisa so bili leksemi *velb* v T037, *hram* v T135, *špajs* v T383, *kamra* v T292 in *kamura* v T376 označeni kot zastareli, *špajs* v T135 in T146 kot redek, *špajz* v T229 in T248 ter *špajza* v T366 in T368 pa kot novejša leksema.

2. Morfološka analiza

sHramba < **sъ-xorn-ьb-a* ← **sъ-xorn-i-ti* ‘shraniti’ ← **sъ(n)-* ‘skupaj z; od zgoraj navzdol’ + **xorn-i-ti* ‘hraniti’ (*H* ≥ *k* v T075, T076; H ≥ ∅ v T088)

hram < **xorm-ъ* ‘šotor, zgradba, hiša’

zidanica < **zid-a-n-ic-a* ← **zid-a-ti* ‘zidati’

žitnica < **žit-ьn-ic-a* ← **žit-o* ‘žito’

gornji pod < **gor-ьń-ь-j-ь pod-ъ* ← **gor-ьń-ь* ‘gornji, zgornji’ (← **gor-ě* ‘gori, zgoraj’) + **pod-ъ* ‘tla’